

Δ ΜΕΡΟΣ

Συμπεράσματα – προτάσεις

21. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η ιδεολογία, όπως προαναφέραμε, είναι η συνολική αναπαράσταση της αντικειμενικής πραγματικότητας, είναι ο τρόπος αντίληψης της πραγματικότητας στη φυσική και κοινωνική της διάσταση. Οι αντικειμενικές συνθήκες που προσδιορίζουν την πραγματικότητα κατατάσσονται σε τρία επίπεδα:

α. Το φυσικό, όπου ενυπάρχουν οι βιολογικές δυνατότητες του ίδιου του ανθρώπου σε συνάρτηση με τις κλιματολογικές συνθήκες και τον φυσικό εκμεταλλεύσιμο πλούτο.

β. Το κοινωνικό, όπου εντοπίζονται οι οικονομικές και οι πολιτικές παράμετροι καθώς και όσες έχουν σχέση με τα συστήματα των πρακτικών και των δραστηριοτήτων, όπως η γλώσσα, η θρησκεία, η τέχνη, η γνώση ως θεωρητική και πρακτική κλπ.

γ. Το συγκυριακό, όπου εντάσσονται οι συνθήκες που δημιουργούνται συγκυριακά, από καταλήψεις, πολέμους, μεγάλες μετακινήσεις πληθυσμών, επαναστάσεις κλπ. Οι συνθήκες αυτές είναι ιστορικά προσδιορισμένες, διότι μεταβάλλονται διαχρονικά.

Η παιδεία ως κοινωνικός θεσμός ανήκει στο δεύτερο επίπεδο.

Η εκπαίδευση επομένως, αποτελεί μίαν οργανωμένη πολιτιστική διαδικασία. Αποβλέπει στην προετοιμασία των μελών της νέας κυρίως

γενιάς ώστε να επικοινωνούν γόνιμα με την πολιτιστική παράδοση, το φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον και να σχεδιάζουν δημιουργικά το μέλλον. Το εκπαιδευτικό σύστημα κάθε χώρας εξαρτάται από τη φιλοσοφία του κράτους και την κυρίαρχη ιδεολογία, σύμφωνα με τις οποίες τίθενται οι σκοποί της εκπαίδευσης των πολιτών. Οι σκοποί όμως της εκπαίδευσης διευρύνονται κατά τη διάρκεια της εφαρμογής τους και εμπλουτίζονται υπό την επίδραση των διαφόρων κοινωνικών και πολιτιστικών παραγόντων.

Το εκπαιδευτικό σύστημα και η οργάνωσή του είναι εγχαραγμένα στη διαμορφωμένη νοοτροπία, αντανακλάται δε στις στάσεις που διαμορφώνουν τα άτομα - μέλη της κοινωνίας. Συνεπώς, μπορεί κανείς να φτάσει στο ιδεολογικό επίπεδο όταν προσδιορίζει τις στάσεις των ατόμων. Έτσι, στην παρούσα εργασία επιχειρήσαμε να προσδιορίσουμε τις επιδράσεις του ιδεολογικού πλαισίου μέσω των καταγεγραμμένων στάσεων των φορέων της εκπαίδευσης στο αντικείμενο της ειδικής φυσικής αγωγής, η οποία ως νέος κλάδος της φυσικής αγωγής, αναπτύχθηκε συστηματικά κυρίως μετά το 1985. Η ανάπτυξη αυτή στηρίχθηκε κυρίως στη νέα κοινωνιολογική αντίληψη ότι η ισότητα των εκπαιδευτικών ευκαιριών δεν είναι τίποτε άλλο από μια διαφορετική στάση απέναντι στη διαφοροποίηση των μαθητών. Κατά βάση όμως διαμορφώθηκε στο πλαίσιο του θεσμού της ένταξης σε σημείο που να ταυτίζεται η εφαρμογή της ειδικής φυσικής αγωγής με την ένταξη.

Τα οφέλη που προκύπτουν από την υιοθέτηση της ένταξης και την εισαγωγή της ειδικής φυσικής αγωγής στην εκπαίδευση γενικότερα, είναι αμφίδρομα, αφού ωφελούνται τόσο οι μαθητές με ΕΙΔ.Ε.Α. όσο και οι συνομήλικοί τους των γενικών σχολείων. Η διδασκαλία της φυσικής αγωγής δεν παρεμποδίζεται ούτε μειώνεται ποιοτικά ακόμη

και από σοβαρής μορφής αναπηρίες των εντασσόμενων μαθητών³⁶⁶. Οι μαθητές όμως με ΕΙΔ.Ε.Α. μιλούν για αρνητική στάση και προκαταλήψεις στο σχολείο και στην κοινωνία γενικότερα, που οφείλονται στην έλλειψη πληροφόρησης σχετικά με την αναπηρία. Αυτή γίνεται η αιτία που οδηγεί στην αρνητική αντιμετώπιση³⁶⁷. Τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι μαθητές με ΕΙΔ.Ε.Α. ξεπερνιούνται κυρίως με προσωπικές προσπάθειες και την υποστήριξη της οικογένειας και των φίλων.

Το πρόγραμμα για τα άτομα με αναπηρίες καταρτίζεται ως «μειονεκτικό» σε σχέση με το γενικό πρόγραμμα εκπαίδευσης προς το οποίο κατευθύνεται κατά κύριο λόγο το ενδιαφέρον της πολιτείας. Ακόμα και στις περιπτώσεις που η εκπαίδευσή τους προσεγγίζεται ποσοτικά, ως μεγεθυμένο φαινόμενο, η ασυνάφεια με την πραγματικότητα είναι εμφανής.

Στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, οι εκπαιδευτικοί εκδηλώνουν λιγότερο ενδιαφέρον να συμπεριλάβουν μαθητές με ΕΙΔ.Ε.Α. στην τάξη τους, ειδικότερα όταν παρουσιάζουν συναισθηματική δυσκολία και δυσκολία συμπεριφοράς. Το μειωμένο αυτό ενδιαφέρον οφείλεται σε μέγιστο βαθμό στο γεγονός ότι οι εκπαιδευτικοί αυτοί έχουν από ελάχιστες έως ανύπαρκτες ευκαιρίες να ενημερωθούν ή και να επιμορφωθούν σε θέματα εκπαίδευσης των παιδιών με ΜκΑ.

Οι εκπαιδευτικοί όλων των ειδικοτήτων και των δυο βαθμίδων αλλά και οι γονείς των μαθητών με ΕΙΔ.Ε.Α. συμφωνούν ότι στο σύνολό τους δεν είναι ακόμη επιστημονικά και επαγγελματικά έτοιμοι για να εργαστούν πλήρως σε προγράμματα ένταξης. Οι στάσεις των γονέων

³⁶⁶. Vogler. W. E., Koranda. P., Romance. T. (2000), ό.π

³⁶⁷. HELIOSCOPE (1996), ό.π

κυμαίνονται μεταξύ δυο ακραίων τάσεων, δηλαδή της μη εφαρμογής της ένταξης σε κανένα στάδιο της σχολικής ζωής ή της εφαρμογής της από την προσχολική ηλικία.

Το γεγονός καθαυτό σημαίνει πως οι γονείς προτιμούν την ειδική φυσική αγωγή στο πλαίσιο του ειδικού σχολείου παρά σε οποιοδήποτε άλλο εκπαιδευτικό πλαίσιο. Η στάση τους αυτή είναι συναφής προς τη γενική τους πεποίθηση έναντι του γενικού εκπαιδευτικού συστήματος το οποίο δε θεωρούν ικανοποιητικό για τις ανάγκες των παιδιών τους και, το κυριότερο, δεν το εμπιστεύονται. Φαίνεται ότι εμπιστεύονται το ειδικό σχολείο και το προσωπικό του, το οποίο θεωρούν εξειδικευμένο στο χειρισμό των δυσκολιών των μαθητών με ΕΙΔ.Ε.Α. και ικανό στην εφαρμογή προγραμμάτων με περιεχόμενο κατάλληλο για την κάθε περίπτωση ξεχωριστά. Εξάλλου θεωρούν πως το πιο σημαντικό γνώρισμα που πρέπει να διακρίνει κάθε εκπαιδευτικό που εργάζεται με μαθητές με ΕΙΔ.Ε.Α. κατά συνέπεια και αυτών της φυσικής αγωγής, είναι να αποδέχεται όλους τους μαθητές ανεξάρτητα από τις μειονεξίες ή αναπηρίες που παρουσιάζουν.

Επιθυμούν την πλήρη στελέχωση των σχολικών μονάδων με το κατάλληλα εξειδικευμένο προσωπικό για να μπορεί να φέρει σε πέρας τις εκπαιδευτικές του υποχρεώσεις. Το στοιχείο αυτό, ειδικά για τους εκπαιδευτικούς της ειδικής φυσικής αγωγής συνεπάγεται την πλήρη εξειδίκευση τους στα θέματα της ειδικότητάς τους αφ' ενός, αλλά και εμπειρία αφ' ετέρου.

Στην έρευνα για τους εκπαιδευτικούς φυσικής αγωγής δεν διαπιστώθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ των δυο φύλων και των ηλικιακών ομάδων σχετικά με τα θέματα εσωτερίκευσης των βασικών αρχών της ένταξης. Τόσο οι άνδρες όσο και

οι γυναίκες δείχνουν να έχουν εσωτερικεύσει την επικρατούσα τάση για αποδοχή των μαθητών με ΕΙΔ.Ε.Α. ακόμη και στον κύριο κορμό της εκπαίδευσης. Ενθαρρυντικό είναι το στοιχείο πως οι εκπαιδευτικοί φυσικής αγωγής που θεωρούν επιβοηθητικό τον ρόλο του Α.Π.Σ. της ειδικής φυσικής αγωγής στην ψυχοσωματική κατάσταση των μαθητών και στην κοινωνική τους ενσωμάτωση, αποτελούν την έμπειρη ηλικιακά ομάδα (36 – 45 ετών). Αυτό μάλιστα ισχύει παρά το γεγονός ότι η ειδίκευση των εκπαιδευτικών φυσικής αγωγής στην ειδική φυσική αγωγή στη χώρα μας άργησε αρκετά.

Οι εκπαιδευτικοί φυσικής αγωγής είναι σχετικά έμπειροι σε θέματα ειδικής εκπαίδευσης σε αναλογία 4/10 γυμναστές και 1/10 έχει στο οικογενειακό του περιβάλλον άτομο με ΜκΑ. Το παραπάνω στοιχείο, αν και στατιστικά μη σημαντικό, περιγράφει ευκρινέστερα την ψυχοκοινωνική σχέση των εκπαιδευτικών αυτών με το χώρο της μειονεξίας και αναπηρίας. Ως γεγονός συντείνει στην εσωτερίκευση της επικρατούσας τάσης για αποδοχή των μαθητών με ΕΙΔ.Ε.Α. ακόμη και στον κύριο κορμό της εκπαίδευσης και αποδεικνύει έμμεσα πως οι εκπαιδευτικοί έχουν εσωτερικεύσει σε μεγάλο βαθμό τις αρχές του θεσμού της ένταξης.

Σημειώνουμε τέλος ότι οι στάσεις των εκπαιδευτικών φυσικής αγωγής διαμορφώνονται στο πλαίσιο της ελληνικής κοινωνίας ακολουθώντας ένα ιστορικά εξελικτικό μοντέλο, το οποίο μπορεί να εντοπίσει κανείς από την περίοδο της εμφάνισης του εκπαιδευτικού κλάδου. Αυτό δείχνει πως είναι ενεργό τμήμα της ελληνικής κοινωνίας αλλά και ως κλάδος μια ομάδα υπεύθυνων και θετικά ενεργητικών ατόμων που ενδιαφέρονται για την κοινωνική και επαγγελματική τους πρόοδο και αναβάθμιση.